

บทที่ ๔

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแม่ชีวัดสร้อยทอง

แม่ชีที่จะทำการศึกษาในที่นี้จะศึกษาจากแม่ชีที่สำนักวิปัสนากรรมฐาน วัดสร้อยทอง

ถ. ประชาธารสร้อย ๑ แขวงบางซื่อ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ฉะนั้นจึงเป็นการสมควรที่จะ
ได้รู้ถึงประวัติความเป็นมาของวัดสร้อยทอง และสำนักวิปัสนากรรมฐานแห่งนี้เสียก่อน

ประวัติความเป็นมาของวัดสร้อยทอง

วัดสร้อยทองเป็นวัดเก่าแก่ที่มีอายุเกินกว่า ๑๐๐ ปีขึ้นไป สำหรับประวัติความเป็นมา
ของวัดนี้ไม่มีผู้ใดทราบเรื่องราวที่แน่นอนว่าใครเป็นผู้สร้างขึ้นและสร้างขึ้นในสมัยใด แต่สภาพของ
วัดที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นอาคารที่สร้างขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้วทั้งสิ้น วัดนี้เป็นวัด
ขนาดกลางประชาชนในละแวกนี้ส่วนใหญ่จะมาทำบุญที่วัดนี้มากแม้ว่าจะมีวัดอื่น ๆ อีก ๒-๓ วัดใน
ละแวกนี้ก็ตาม เนื่องจากวัดสร้อยทองนี้นับว่าเป็นวัดใหญ่และเก่าแก่ ด้านหนึ่งของวัดติดกับแม่น้ำ
เจ้าพระยาซึ่งสมัยก่อนชาวบ้านอาศัยการสัญจรไปมาทางน้ำมาทำบุญที่วัดนี้ได้ด้วย แต่ปัจจุบันส่วน
ใหญ่มาทางรถเพราะสะดวกกว่ามาก และภายในบริเวณวัดยังมีสำนักวิปัสนากรรมฐานซึ่งอยู่ใน
ความดูแลของแม่ชีอีกด้วย ปัจจุบันเจ้าอาวาสชื่อ มหาจัต โกวิท มีพระภิกษุอาศัยอยู่จำนวน ๖๔
รูป เณร ๕ รูปและแม่ชีอีก ๔๔ ท่าน วัดนี้มีอาณาบริเวณ ๑๕ ไร่ อาณาเขตติดต่อดังนี้

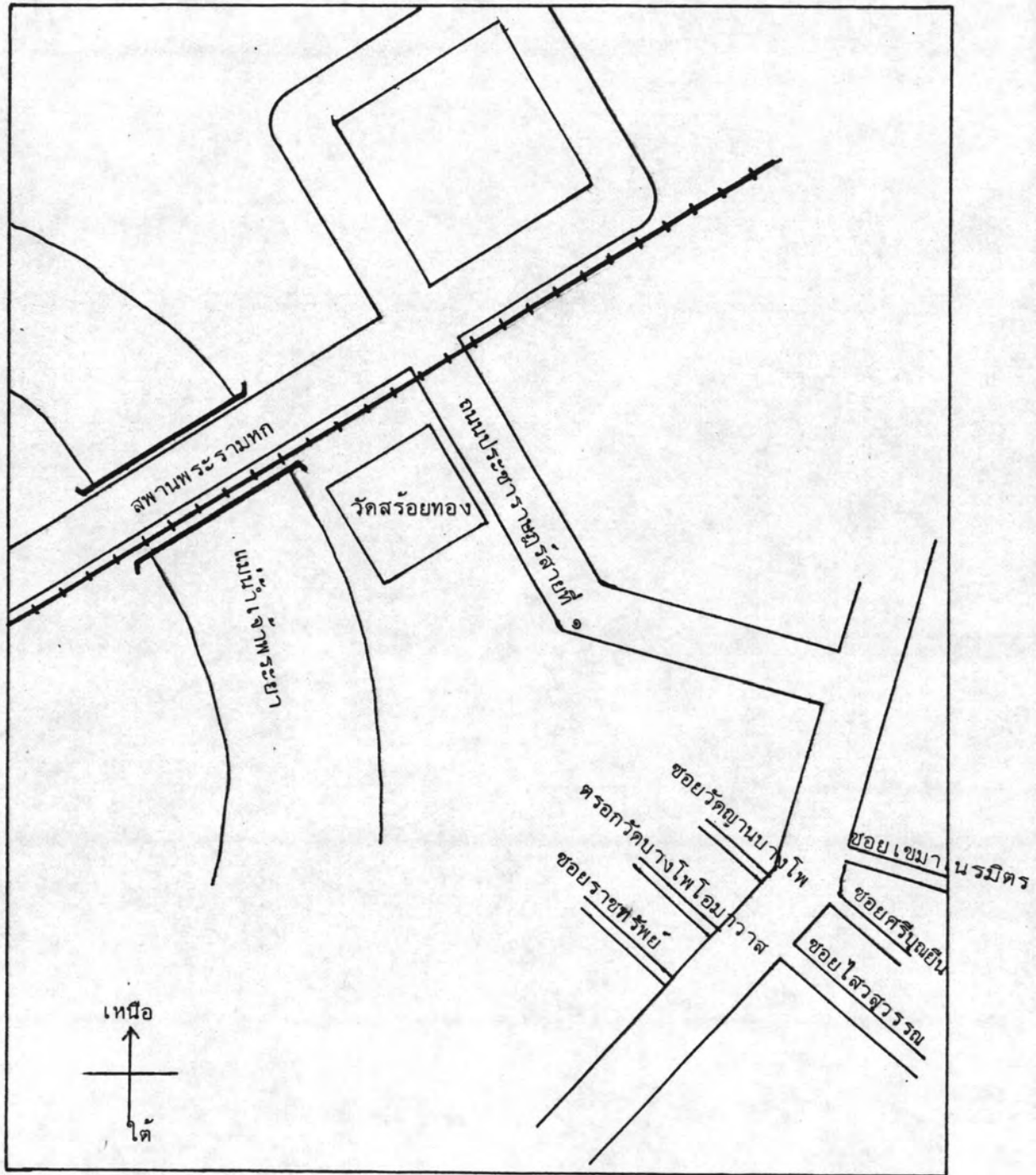
ทิศเหนือ	จดถนนประชาราษฎร์สาย ๑
ทิศใต้	จดคลองบางซ่อน
ทิศตะวันออก	จดโรงงานปั่นฝ้าย
ทิศตะวันตก	จดแม่น้ำเจ้าพระยา

ภายในบริเวณนอกจากจะมีกุฏิของพระภิกษุ โบสถ์ ศาลาเหมือนวัดทั่ว ๆ ไปแล้ว ยังมี
สำนักวิปัสนากรรมฐานของแม่ชี และโรงเรียนวัดสร้อยทอง ฉะนั้นความสำคัญของวัดนี้นอกจากจะ
เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนที่จะมาทำบุญร่วมกันแล้ว ยังเป็นแหล่งของคนทุกวัยที่จะมาศึกษาทั้งทาง
โลกและทางธรรมด้วย

อาณาบริเวณของวัดสร้อยทอง

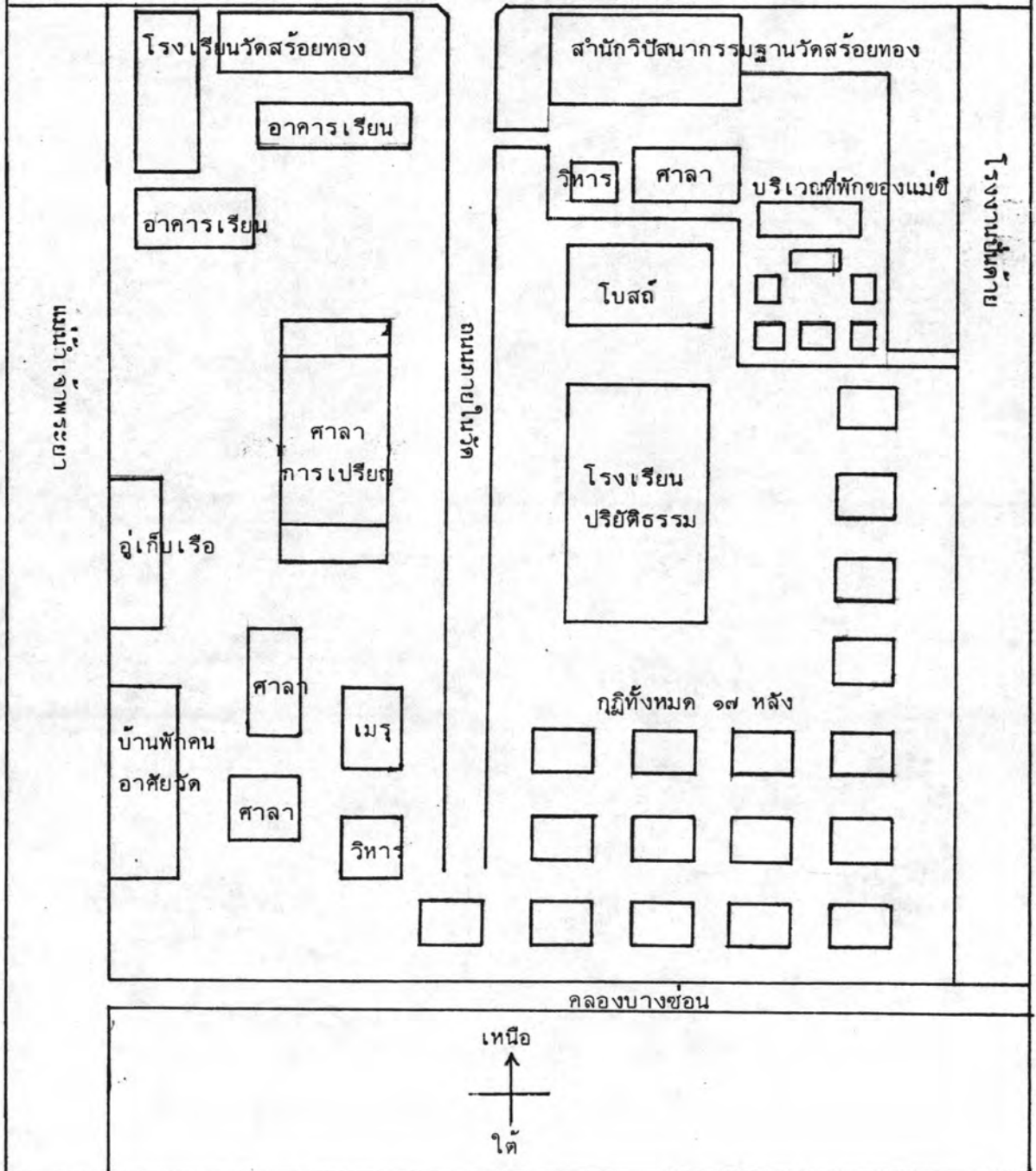
วัดสร้อยทองเป็นวัดราษฎร์ มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๕ ไร่ ภายในวัดจะแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนใหญ่ ๆ ส่วนแรกด้านหน้าวัดทางตะวันตกเป็นโรงเรียนวัดสร้อยทอง ด้านตะวันออกเป็นส่วนของสำนักวิปัสณากรรมฐานของแม่ชี ที่เหลือก็เป็นส่วนของพระภิกษุ สามเณร ซึ่งในส่วนของภิกษุ จะประกอบไปด้วยภิกษุสงฆ์ ๑๗ หลัง ศาลาตั้งศพ ๓ หลัง เมรุเผาศพ วิหารหลวงพ่อเหลือ โบสถ์ และวิหารอื่น ๆ โรงเรียนปริยัติธรรม ศาลาการเปรียญ ตลอดจนบ้านพักของผู้ที่มาอาศัยวัด ในส่วนโรงเรียนวัดสร้อยทอง มีอาคารเรียนทั้งหมด ๔ หลัง ส่วนสำนักแม่ชีประกอบด้วยอาคาร เคารพศิลป์ วิหาร ศาลา และเรือนพักอาศัย ลักษณะของเรือนพักอาศัยของแม่ชีจะมีทั้งเป็นไม้ทั้งหลัง และครึ่งตึกครึ่งไม้ ส่วนล่างของเรือนพักหนึ่งจะเป็นโรงครัว (ดูจากแผนผังประกอบ)

แผนผังแสดงที่ตั้งของวัดสร้อยทอง

แผนผังแสดงอาคารสถานที่ภายในวัดสร้อยทอง

ถนนพระราชราษฎร์สายที่ ๑

ประวัติความเป็นมาของสำนักวิปัสณากรรมฐานวัดสร้อยทอง

เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๖ หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๔) สงบลงแล้ว คณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสำนักวิปัสณากรรมฐาน เชียงสะพานพระราม ๖ แขวงบางซื่อ เขตดุสิต อันประกอบไปด้วย

๑. พระครูภาวนานุกูล (รวย)	เจ้าอาวาสวัดสร้อยทอง
๒. พระครูธรรมธรเขมฐ์ บุรณโชติ	วัดสามพระยา
๓. พระอาจารย์พร จันทโชโต	เจ้าสำนักเขาวัดสุคคโต หัวหิน
๔. พระครูสังวรสมาธิวัตร (ประเดิม โทมโล)	วัดสามพระยา
๕. พ.ท.พระประชาฤทธิ์ฤทัย	ประธานกรรมการวัดสร้อยทอง
๖. แม่ชีเล็ก รัตตะรัตนะ	หัวหน้าแม่ชีวัดสร้อยทอง
๗. นายหวน สรรพานิช	ครูใหญ่โรงเรียนวัดสร้อยทอง
๘. คณะกรรมการวัดสร้อยทอง	

ทั้งหมดได้ประชุมหารือกัน ณ ศาลาการเปรียญวัดสร้อยทอง และได้มีมติให้ก่อตั้งสำนักวิปัสณากรรมฐานขึ้น ณ บริเวณป่าช้าวัดสร้อยทอง และในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๔๙๖ ก็ได้มีพิธีเปิดป้ายสำนักวิปัสณากรรมฐานแห่งนี้ โดยมีพระครูภาวนานุกูล (รวย) เจ้าอาวาสวัดสร้อยทองในสมัยนั้น เป็นเจ้าสำนัก และพระครูสังวรสมาธิวัตร (ประเดิม) เป็นอาจารย์สอนวิปัสณาองค์แรก

สำหรับการดำเนินงานของสำนักวิปัสณากรรมฐานวัดสร้อยทองนี้ได้แบ่งงานออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ

๑) อบรมวิปัสณาภูมิ เป็นการเริ่มต้นก่อนที่จะเข้าในขั้นปฏิบัติต่อไป ซึ่งจะมีการอบรมวิปัสณาภูมิ ๖ คือ ชั้นธ ๕, รูปนามปรมัตถธรรม ๔, อายตนะ ๑๒, ธาตุ ๑๘, อินทรีย์ ๒๒, อริยสัจ ๔ และปฏิจจสมุปบาท ๑๒ หลังจากนั้นก็ฝึกหัดวิธีกำหนดรูปนาม รู้วิธีกำหนดทางตา จมูก หู ลิ้น กาย ใจ

๒) การปฏิบัติวิปัสณากรรมฐาน มีการปฏิบัติไปตามขั้นตอน ๒๓ ชั้น เช่น สมาทานศีล ๑๐ แสดงอาบัติ

๓) การอบรมวิปัสณาจารย์ จะมีทั้งอุบาสก อุบาสิกา แม่ชี ภิกษุสามเณร เมื่อออกจากปฏิบัติแล้วก็จะมีการอบรมวิปัสณาจารย์ก่อนจะกลับสำนักเดิม โดยจะมีการเรียน ๒ วิชา คือ

วิชาสอบอารมณียัติ และวิชาพระอภิธรรม แต่มาเมื่อมีแม่ชามากขึ้นจึงได้จัดตั้งคณะแม่ชีขึ้นในเขต
วิปัสสนากรรมฐาน และได้ตั้งโรงเรียนพระอภิธรรมขึ้นในวัดสร้อยทอง เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๐
(พระครูสังวรสมาธิวัตร ผู้รวบรวม)

ในปัจจุบันมีแม่ชีจำนวน ๔๘ ท่าน ที่อาศัยอยู่ในสำนักนี้ โดยมีแม่ชีจำลองลักษณะ (ฐิตญาณี)
คองสาทร้าย เป็นหัวหน้าสำนักคอยควบคุมดูแล และแม่ชีท่านนี้ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นประธาน
สถาบันแม่ชีไทยด้วย

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างแม่ชีที่มีต่อพระภิกษุและประชาชน

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพระกับแม่ชีที่วัดสร้อยทองจะมีความแตกต่างกับที่วัดปากน้ำ
ภาณีเจริญ ที่วัดปากน้ำภาณีเจริญพระกับแม่ชีมีความสัมพันธ์กันมากกว่า แม่ชีที่วัดปากน้ำจะมีกิจวัตร
ประจำวันในการที่จัดหุงหาอาหารเพื่อถวายเพลและยังต้องจัดเลี้ยงประชาชนที่ไปวัดอีกด้วย ใน
ช่วงเทศกาลต่าง ๆ แม่ชีที่วัดปากน้ำภาณีเจริญจะอยู่บนศาลาแต่จะอยู่คนละส่วนกับพระและประชา
ชน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทั้งพระสงฆ์ แม่ชี และประชาชนที่วัดปากน้ำภาณีเจริญจะมีกิจกรรมร่วมกัน
ต่างจากวัดสร้อยทอง แม่ชีและพระสงฆ์จะมีความสัมพันธ์กันน้อยกว่า คือแม่ชีที่วัดสร้อยทองจะมีกิจ
วัตรประจำวันและกิจกรรมของตนต่างหากแยกจากพระสงฆ์ มีโบสถ์ของตนเองที่จะทำพิธีต่าง ๆ
ในวันสำคัญทางศาสนา แม่ชีจะไม่เข้าไปร่วมบนศาลากับพระสงฆ์ และประชาชน ดังเช่นแม่ชีวัด
ปากน้ำภาณีเจริญ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประชาชนในละแวกนั้นจะไม่ค่อยคุ้นเคยกับแม่ชามากนัก ซึ่งจะ
เห็นได้จากการไปสัมภาษณ์ประชาชนจะไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร และส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมี
ความรู้ในเรื่องราวของแม่ชีว่ามีบทบาทอย่างไรบ้าง ความรู้สึกนึกคิดตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่
มีต่อแม่ชีก็มีไม่มาก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างพระกับแม่ชีนั้นแม่ชีที่วัดนี้ไม่ค่อยได้มีกิจกรรมร่วมกับ
พระในวัดมากนัก ต่างคนต่างก็ทำกิจกรรมของตน ในด้านการหุงหาอาหารแม่ชีที่วัดนี้ไม่ต้องหุงหา
อาหารเพลถวายพระดังเช่นที่วัดปากน้ำภาณีเจริญ จะมีถวายเพลแต่เฉพาะพระที่อาพาธหรือชรา
ภาพิณฑฆาตไม่ไหวเท่านั้น ส่วนกิจกรรมต่าง ๆ แม่ชีก็จะแยกทำต่างหากจากพระ ที่อยู่อาศัยก็จะ
แยกกันมีรั้วกันแยกเป็นสัดส่วน ทางวัดจะให้ความช่วยเหลือจนเจือแม่ชีเฉพาะแต่ช่วยจ่ายค่าไฟฟ้า
ให้ครึ่งหนึ่งเท่านั้น รายจ่ายอื่น ๆ ทางสำนักฯ หรือทางแม่ชีต้องช่วยเหลือตนเอง

สภาพความเป็นอยู่ของแม่ชี

แม่ชีภายในสำนักขณะทำการวิจัยมีประมาณ ๔๘ ท่าน แต่ที่อยู่ประจำสำนักจริง ๆ

ประมาณ ๔๗ ท่าน เจลี่ยแล้วส่วนใหญ่อยู่ในวัยสูงอายุ ดังนั้นกิจวัตรประจำวันก็เหมือนกับแม่ชีโดยทั่ว ๆ ไป จะมีการทำวัตรเช้า เย็น ในช่วงกลางวันแม่ชีในวัยชราที่มักจะมีที่สำนักเย็บปักถักร้อยส่วนมากก็เป็นการนำเศษผ้ามาเย็บติดต่อกันเป็นอาสนะไว้ถวายแด่พระภิกษุและไว้ใช้เอง หรือไว้ให้แม่ชีบวชใหม่ แม่ชีสาว ๆ ก็มักจะใช้เวลาไปในการศึกษาทางด้านธรรมะ บ้างก็ศึกษาในด้านเคหะศิลป์ ซึ่งจะมีการสอนกันภายในสำนักโดยแม่ชีภายในสำนักเอง เป็นผู้สอน บางท่านก็ไปช่วยงานของสถาบันแม่ชีไทยที่วัดบวรนิเวศน์

การกินอยู่นั้นแม่ชีจะมีการแบ่งกันเป็นเวรทำหน้าที่หุงหาอาหาร ซึ่งมีด้วยกัน ๕ ชุด ชุดละ ๔ ท่าน โดยทางสำนักจะจ่ายเงินสำหรับเป็นค่าอาหารให้ไว้กับหัวหน้าเวรวันละ ๑๐๐ บาท ถึงแม้จะเป็นเงินจำนวนน้อยแต่ก็ได้รับความช่วยเหลือจากพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดแถบนั้น แต่ถ้าไม่พอจริง ๆ หัวหน้าเวรก็จะจ่ายเพิ่มเอง เงินที่นำมาจ่ายใช้สอยนี้ได้มาจากแม่ชีที่บวชอยู่ บางท่านก็ช่วยให้ทางสำนักเดือนละ ๒๐๐ บาท บางท่านก็ ๕๐ บาท ซึ่งรายได้ของแม่ชีแต่ละคนส่วนใหญ่มักจะได้จากทางบ้าน คือ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง หรือบุตรธิดาช่วยส่งเสีย หรือได้เป็นค่าตอบแทนจากงานฝีมือเล็ก ๆ น้อย ๆ ผู้ที่มีรายได้มากก็จะช่วยทางสำนักได้มาก ผู้ที่มีรายได้น้อยก็ช่วยน้อยตามกำลังทรัพย์ของตน แต่มีแม่ชีเล็ก รัตตะรัตนะ จะเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องกำลังทรัพย์ตลอดมา

ถ้าหากเปรียบเทียบระหว่างแม่ชีที่วัดปากน้ำกับแม่ชีที่วัดสร้อยทอง จะเห็นได้ว่าแม่ชีวัดสร้อยทองจะมีเวลาว่างในการที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากกว่าแม่ชีที่วัดปากน้ำ เพราะไม่ต้องไปคอยหุงหาอาหารจัดถวายให้แก่พระสงฆ์ในวัด การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของแม่ชีจะแยกต่างหากจากพระสงฆ์ด้วย จากลักษณะดังกล่าวทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ชีกับประชาชนที่วัดสร้อยทองนี้ลดน้อยลงไปด้วย สาเหตุก็เนื่องมาจากประชาชนที่ไปวัดส่วนใหญ่ก็มุ่งไปทำบุญหรือเข้าร่วมกิจกรรมในทางศาสนา โดยมีผู้นำทางศาสนา คือ พระสงฆ์ในวัด แต่เมื่อแม่ชีแยกตัวออกมาทำกิจกรรมทางศาสนาต่างหากจากพระสงฆ์เท่ากับแยกตัวออกมาจากประชาชนด้วย ฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับแม่ชีที่วัดสร้อยทองจึงไม่ค่อยมีความใกล้ชิดกันมากดัง เช่นกับแม่ชีที่วัดปากน้ำภาณีเจริญตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ข้อมูลทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับแม่ชีที่วัดสร้อยทอง

แม่ชีที่วัดสร้อยทองที่จะทำการศึกษาต่อไปนี้มีจำนวน ๔๗ ท่าน (นับแต่เฉพาะผู้ที่บวช

ตั้งแต่ ๑ ปีขึ้นไป และอยู่ประจำ) ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับแม่ชีเหล่านี้จะทำการศึกษาตามหัวข้อต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑) อายุ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นสตรีที่อยู่ในวัยสูงอายุพากันมาบวชมาก ในบรรดาแม่ชีทั้ง ๔๗ ท่าน จะมีแม่ชีที่มีอายุตั้งแต่ ๖๑ ปีขึ้นไปถึง ๑๙.๑๔% และช่วงอายุ ๕๑-๖๐ ปี กับ ๔๑-๕๐ ปี จะมีจำนวนแม่ชีเท่ากันคือ ๒๑.๒๗% ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีผู้บวชแม่ชียู่มากที่สุด ส่วนช่วงอายุอื่น ๆ ก็มีจำนวนรอง ๆ ลงมาคือช่วงอายุ ๓๑-๔๐ ปีแม่ชียู่ ๑๙.๑๔% ช่วงอายุ ๒๑-๓๐ ปีมีแม่ชียู่ ๑๔.๘๘% และต่ำกว่า ๒๐ ปีมีแม่ชียู่ ๔.๒๕%

๒) สถานภาพการสมรส แม่ชีวัดสร้อยทองนี้ส่วนใหญ่เป็นโสดยังไม่ผ่านการมีครอบครัว ๔๔.๖๘% รองลงมาก็เป็นผู้ที่ผ่านการสมรสแล้วแต่แยกกันอยู่มี ๓๑.๕๑% และผู้ที่เป็นหม้ายสามีตาย มี ๑๔.๘๘% ผู้ที่หย่าร้างก็มีแต่มีจำนวนน้อยมากคือ ๘.๕๑%

๓) อาชีพเดิมก่อนที่จะบวช แม่ชีที่วัดสร้อยทองส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเป็นเกษตรกรทั้งชาวไร่ ชาวนา และชาวสวนมาก่อน ซึ่งมีจำนวนมากคือ ๔๔.๖๘% เช่นเดียวกับแม่ชีที่วัดอื่น ๆ ที่ได้เคยมีผู้ ทำการศึกษามาก่อน รองมาก็เป็นผู้ที่เคยมีอาชีพค้าขายมาก่อน ๒๑.๒๗% มีอาชีพรับจ้างมาก่อน ๑๔.๘๘% นอกนั้นเป็นเคยประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่นรับราชการ และยังไม่เคยประกอบอาชีพมาก่อน เลยมีจำนวน ๑๙.๑๔%

๔) สาเหตุที่ทำให้มาบวช สาเหตุของการที่สตรีเหล่านี้พากันมาบวช พอดีแยกเป็น ประเด็นใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

๔.๑ สาเหตุส่วนตัว เป็นต้นว่าประสบความผิดหวังในชีวิตทั้งด้านการทำงานการศึกษาหรือ ปัญหาชีวิตอื่น ๆ หรือในด้านส่วนตัวอื่น ๆ ดังเช่น ต้องการจะบวชเพื่อแก้บน คนไทยเรายังมีความ เชื่อถือในเรื่องของการบนบานศาลกล่าวในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การศึกษา หรือการจะทำอะไรก็ตาม เมื่อประสบผลสำเร็จก็จำเป็นต้องมีการแก้บนและในบางครั้งเมื่อบนว่าจะบวช ชก็จึงต้องมาบวชแก้บนด้วย หรือการบวชเพื่อสะเดาะเคราะห์ ในยามที่ประสบเหตุร้ายต่าง ๆ หรือ เมื่อเกิดเจ็บป่วย ผู้ที่ต้องการให้ตนพ้นภัยหรือโรคร้ายต่าง ๆ ที่คุกคาม รวมทั้งต้องการผ่อนหนักให้เป็น เบาก็จะพากันมาบวช ซึ่งบางคนก็จะมาบวชในรูปที่เรียกกันว่าชีพราหมณ์ บางคนก็บวชในรูปของ แม่ชีเลย การบวชก็เป็นการบวชในเวลาสั้น ๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น ๗ วัน ๑๕ วัน หรือมากกว่านี้แล้วแต่กำหนดที่ตั้งใจไว้ ผู้ที่มาบวชเพราะต้องการแก้บนหรือสะเดาะเคราะห์นี้เดิมก็ตั้งใจว่าจะบวชแค่ที่บนบานหรือตั้งใจไว้ แต่เมื่อได้มาอยู่ในสภาพของแม่ชีแล้วมีไม่น้อยก็จะบวชต่อมาเรื่อย ๆ

เพราะมีความรู้สึกว่าการบวชนี้ทำให้จิตใจเกิดความสงบ เป็นการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายทางโลก ได้ไม่น้อย ซึ่งแม่ชีที่วัดสร้อยทองนี้ก็มีผู้ที่บวชเนื่องจากสาเหตุส่วนตัวดังกล่าวมาแล้วด้วยเหมือนกัน มีอยู่ ๑๔.๑๔%

๔.๒ ต้องการหาความสงบไม่ยุ่งเกี่ยวกับโลกภายนอก การบวชเป็นแม่ชีนับได้ว่าเป็นการใช้ชีวิตที่ค่อนข้างสงบ ฉะนั้นคนที่อยู่ในวัยสูงอายุเมื่อหมดภาระทางโลกแล้วนิยมจะหาความสงบในชั้นปลายของชีวิตด้วยการหันเข้าพึ่งศาสนา คือบวชชีเสีย หรือบางคนที่ต้องการหนีความวุ่นวายในชีวิตทางโลกก็จะหันมาโกนหัวเข้าวัดกันไม่น้อย การบวชชีนี้เป็นการหาทางออกทางหนึ่งในการใช้ชีวิตที่สงบ ฉะนั้นที่วัดนี้จึงมีแม่ชีพากันมาบวชด้วยสาเหตุข้อนี้ถึง ๑๗.๐๒%

๔.๓ ต้องการหาความรู้ความก้าวหน้า การบวชชีก็เป็นหนทางหนึ่งที่จะนำมาสู่การหาความรู้ความก้าวหน้า โดยเฉพาะในทางธรรมศึกษาของสตรีได้ไม่น้อยเลยทีเดียว เช่นเดียวกับการบวชพระของฝ่ายชาย นอกจากจะได้มีโอกาสศึกษาธรรมะแล้วโอกาสในการศึกษาหาความรู้ในด้านอื่น ๆ ดังเช่น การเย็บปักถักร้อย ความรู้ในด้านการปฐมพยาบาล หรือแม้แต่การศึกษาหาความรู้ในสายสามัญก็ได้เพราะมีเวลาเพียงพอ ประมาณ ๑๒.๗๖% ของแม่ชีที่วัดนี้ที่พากันมาบวชด้วยเหตุนี้

๔.๔ ต้องการช่วยเหลือศาสนาและสังคม การบวชชีนี้ทำให้ผู้บวชได้มีโอกาสช่วยเหลือทำประโยชน์ต่อศาสนา คือ ได้ช่วยเผยแพร่ศาสนา และในด้านสังคมก็ได้มีโอกาสเข้าร่วมในโครงการพัฒนาต่าง ๆ โครงการที่ช่วยเหลือทำประโยชน์ให้แก่สังคมส่วนรวมในด้านต่าง ๆ จากเหตุผลข้อนี้ทำให้สตรีบางคนมองเห็นว่าการบวชชีสามารถทำให้ตนได้มีโอกาสช่วยเหลือทำประโยชน์ทั้งต่อศาสนาและสังคม จึงถือเอาการบวชชีนี้เป็นหนทางนำมาสู่การทำตนให้เป็นคนที่มีคุณค่าต่อสังคมและศาสนาถึง ๑๔.๘๙%

๔.๕ ศรัทธาอยากได้กุศล สาเหตุนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้สตรีพากันมาบวชมากที่สุด สำหรับกรณีของแม่ชีวัดสร้อยทอง เพราะในสายตาของผู้ที่มาบวชเห็นว่าการบวชเป็นแม่ชีนี้เป็นหนทางที่จะทำให้ตนได้กุศล เช่นเดียวกับการบวชพระของฝ่ายชาย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่มีความศรัทธาถึงขั้นมาบวชชีนี้จะมีภูมิหลังทางด้านครอบครัว มีความศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนาอยู่มากแล้ว และความศรัทธานี้ก็ส่งผลและปลูกฝังตัวผู้บวชมาตั้งแต่เล็กแล้ว ฉะนั้นจึงพากันมาบวชด้วยสาเหตุข้อนี้ถึง ๒๕.๕๓%

ในเรื่องสาเหตุของการออกบวชของแม่ชีที่วัดสร้อยทองนี้ จะเห็นได้ว่าจะบวชกันเพราะมีความศรัทธาอยากได้กุศลเป็นส่วนใหญ่ ดังเช่นที่แม่ชีท่านหนึ่งที่อยู่ในวัยค่อนข้างสาวได้เล่าถึงสาเหตุที่ตนมาบวชว่า.....ตนมีความศรัทธาในศาสนามาแต่เล็ก เพราะครอบครัวมีความผูกพันในศาสนามาก มีญาติพี่น้องที่บวชเป็นพระหลายคนตนเองก็อยากบวชบ้าง จึงได้ออกบวชเป็นแม่ชีสมตามความตั้งใจที่มีมาแต่เล็ก และการบวชชื่อนี้ก็ทำให้ตนเองได้มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย (เรียบเรียงจากคำพูด) รองลงมา ก็ต้องการจะแก้บนสะเดาะเคราะห์ซึ่งเป็นที่นิยมกันไม่น้อยในสังคมไทย เพราะจากการสังเกตและสอบถามญาติสนิทมิตรสหายที่ได้ไปเยี่ยมเยียนแม่ชีเหล่านี้พบว่า มีไม่น้อยที่มีความเชื่อในเรื่องของการบวชแก้บน การบวชต่ออายุหรือการบวชเพื่อสะเดาะเคราะห์ ส่วนผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุก็มักจะมาบวชเพราะต้องการความสงบในบั้นปลายของชีวิตดังเช่น แม่ชีที่อยู่ในวัยค่อนข้างสูงอายุท่านหนึ่งเล่าว่า.....มาบวชเพราะตอนนี้ก็อายุมากแล้ว ลูกหลานก็เป็นฝั่งเป็นฝาไปหมดแล้วไม่มีอะไรที่น่าเป็นห่วง อยากจะใช้ชีวิตตอนแก่อยู่กับวัดทำบุญรักษาศีลและขอตายในชุดผ้าขาวนี้แหละ และคิดว่าคนแก่ทั่ว ๆ ไปน่าจะใช้ชีวิตในช่วงสุดท้ายอยู่ในบวรพุทธศาสนาจะทำให้จากไปอย่างสงบสุข (เรียบเรียงจากคำพูด) ฉะนั้นจากความเข้าใจของคนทั่ว ๆ ไปมักจะมองว่าผู้ที่เข้ามาบวชชื่อนั้นมักจะเป็นผู้ที่ประสบความผิดหวังในชีวิตโดยเฉพาะในด้านความรัก จึงยังเป็นการเข้าใจที่มีค้อยถูกต้องนัก การบวชชี่เพราะออกหักก็เป็นเพียงสาเหตุหนึ่งเท่านั้นแต่มีใช้สาเหตุของคนส่วนใหญ่ที่พากันมาบวช

๕) การศึกษาด้านสามัญศึกษา ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมาแล้วผู้ที่มาบวชส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร หรือไม่ก็เป็นอาชีพรับจ้าง ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงมาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานทางด้านเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นโอกาสที่สตรีเหล่านี้จะได้รับการศึกษาในระดับสูงก็จะมีลดน้อยลง เพราะส่วนใหญ่แล้วต้องออกมาช่วยพ่อแม่ทำการเกษตรเดินรอยตามครอบครัวของตน จากการศึกษาพบว่า ๑๒.๕๗% ของแม่ชีไม่ได้รับการศึกษาหรือกล่าวได้ว่าไม่รู้หนังสือ ส่วนผู้ที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มีอยู่ ๔๒.๔๔% จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๗ มีอยู่ ๑๐.๖๓% และที่สูงกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ ๗ คือมีทั้ง มศ. ๓, มศ. ๔ และระดับอาชีวศึกษามีอยู่ ๒๓.๔๓% เห็นได้ว่าแม่ชีส่วนใหญ่ยังมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำคือแค่พออ่านออกเขียนได้เท่านั้น

๖) การศึกษาด้านธรรมศึกษา ในด้านธรรมศึกษานี้แม่ชีเหล่านี้มีโอกาสศึกษาทางด้านธรรมมากกว่าทางโลก ทั้งนี้เนื่องจากมีเวลาเพียงพอ โดยเฉพาะแม่ชีที่ยังอยู่ในวัยสาว ส่วนแม่ชีที่ค่อนข้างสูงอายุก็มักจะไม่ได้อ่านออกเขียนได้ศึกษาทางด้านวิปัสณากรรมฐาน ซึ่งมีการสอน

ภายในสำนักโดยมีพระภิกษุมาสอนให้ ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาทางด้านธรรมศึกษามีจะนวน ๔๔.๕๗% ส่วนผู้ที่จบธรรมศึกษาศรีมอญี่ ๑๐.๖๓% ธรรมศึกษาโทมอญี่ ๖.๓๔% ธรรมศึกษาเอก ๒๓.๔๐% ในจำนวนผู้ที่ศึกษาด้านธรรมศึกษาได้มีผู้ศึกษาภิธรรมศึกษาอยู่จำนวน ๖ ท่านด้วยกัน ในการศึกษาทางด้านธรรมศึกษาแม่ชีจะได้รับการศึกษาจากพระภิกษุสงฆ์ภายในวัดเป็นส่วนใหญ่

๗) ภูมิลำเนาเดิม แม่ชีที่มาบวชที่วัดสร้อยทองนี้ ๘๕% มีถิ่นฐานภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด ๑๔% มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาจากสาเหตุของการมาบวชและภูมิลำเนาจะเห็นได้ว่าผู้ที่อยู่ต่างจังหวัดมีความศรัทธาในศาสนาจริง ๆ จนถึงขั้นออกบวชมากกว่าคนในเมืองหลวง หรืออาจมองในแง่หนึ่งว่าสตรีในต่างจังหวัดใกล้ชิดกับวัดมากกว่าสตรีในเมืองหลวง เมื่อล่วงเข้าวัยชราหรือหมดภาระความกังวลทางโลกแล้วก็นิยมออกมาบวชชี

๘) ระยะเวลาที่บวชมานาน แม่ชีที่วัดนี้ส่วนใหญ่จะบวชอยู่ไอนานในช่วง ๑-๔ ปี คือ ๒๗.๖๕% รองลงมาก็เป็นช่วง ๕-๙ ปี มีอยู่ ๒๕.๕๓% ช่วง ๑๐-๑๔ ปี มีอยู่ ๒๑.๒๗% ช่วง ๑๕-๑๙ ปี มีอยู่ ๖.๓๔% ช่วง ๒๐-๒๔ ปีมีอยู่ ๔.๒๕% และช่วง ๒๕ ปีขึ้นไป มีถึง ๑๔.๘๔% ผู้ที่มีพรรษาสูงสุดในวัดนี้คือ ๒๕ พรรษา โดยทั่ว ๆ ไปแล้วผู้ที่มีระยะเวลาบวชมานานจะเป็นผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่มีระยะเวลาบวชนานมิใช่ผู้มีอายุมากที่สุด แต่กลับเป็นผู้ที่อยู่ในวัยกลางคน คือ ๔๐-๕๐ ปี และแม่ชีกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่มีการศึกษาทางสายสามัญและทางธรรมศึกษาโดยเฉพาะทางด้านธรรมะแล้วจะเป็นผู้ที่มีความรู้ค่อนข้างสูงกว่าแม่ชีทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีอยู่ถึง ๗-๘ ท่าน แสดงให้เห็นว่าแม่ชีเหล่านี้พากันมาบวชตั้งแต่อายุน้อย และพยายามใฝ่หาความรู้ความก้าวหน้าเพื่อจะได้เป็นกำลังสำคัญในการที่จะช่วยเผยแพรศาสนาและทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไปได้

๙) ความคิดตั้งใจจะบวชต่อไป ตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าแม่ชีที่วัดสร้อยทองจำนวนไม่น้อยที่ต้องการหาความสงบสุขในบั้นปลายชีวิตและเป็นแม่ชีที่อยู่ในวัยสูงอายุ ดังนั้นผู้ที่คิดว่าจะบวชชีต่อไปตลอดชีวิตของตนจึงมีถึง ๓๑.๕๑% ส่วนบางพวกยังไม่ได้กำหนดแน่นอนว่าจะบวชต่อไปอีกนานเท่าไร หรืออาจจะบวชตลอดชีวิตเลยก็ได้ถ้าหากตนเองมีบุญถึง และไม่มีอะไรมาเป็นอุปสรรคหรือชักจูงให้ตนเลิกมอญี่ ๓๒.๒๕% สำหรับผู้ที่มีได้กำหนดแน่นอนว่าจะบวชต่อไปนานเท่าไร แต่คิดว่าจะเลิกแน่ ๆ มีอยู่ ๒๓.๔๐% ส่วนผู้ที่กำหนดเวลาไว้แล้วว่าจะเลิกมอญี่ ๖.๓๔% สำหรับผู้ที่คิดจะเลิกหรือคิดหนีกลับมาใช้ชีวิตในทางโลกในไม่ช้า มักจะได้แก่ผู้ที่มีอายุไม่มากนักหรือยังมีภาระทางครอบครัวที่ตนจะต้องรับผิดชอบอีก แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าเมื่อรวมผู้ที่ตั้งใจจะบวชตลอดชีวิต และผู้ที่ยังไม่มีกำหนดเวลาแน่นอนว่าจะบวชนานเท่าไรแล้วจะมากกว่าผู้ที่คิดจะเลิก ดังนั้นโอ-

กาสที่แม่ชีจะช่วย เหลือทำประโยชน์ต่อศาสนาและสังคมจึงมีไม่น้อยเลยทีเดียว

๑๐) รายได้ในระหว่างการบวช เนื่องจากการบวชในสังคมไทยแล้วโดนทั่ว ๆ ไปมองเห็นว่าคล้ายกับการบวชพระ คือทั้งพระและแม่ชีจะไม่ประกอบอาชีพใด ๆ แต่พระดำรงชีวิตได้ด้วยการออกบิณฑบาตรส่วนแม่ชีโดยทั่ว ๆ ไปแล้วมิได้ออกบิณฑบาตรดังเช่นพระ จึงเป็นที่น่าคิดว่าแม่ชีเหล่านี้จะมีรายได้มาจากแหล่งใดบ้าง รายรับเพียงพอต่อรายจ่ายแต่ละวันหรือไม่อย่างไร จากการศึกษาพบว่าแม่ชีที่วัดสร้อยทองนี้จะมีรายได้มาจากแหล่งต่าง ๆ แต่ที่สำคัญที่สุดและแม่ชีส่วนใหญ่จะได้มาจากแหล่งที่มีมากที่สุด คือจากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง และลูกหลานคือ ๓๘.๒๔% ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะให้ในลักษณะของการให้เป็นราย เดือนและให้เป็นครั้งคราว รองลงมาก็คือได้รับจากผู้บริจาคมีอยู่ ๔.๑๔% ส่วนผู้ที่อาศัยผลประโยชน์หรือรายได้จากทรัพย์สินเดิมของตนมีอยู่ ๑๗.๐๒% ผู้ที่ได้รับจากค่าตอบแทนในการทำงานฝีมือต่าง ๆ เล็ก ๆ น้อย ๆ มีอยู่ ๔.๒๕% ที่เหลือ ๒๑.๒๗% นั้นเป็นผู้ที่มีรายได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นตั้งแต่ ๒ แหล่งขึ้นไป มีทั้งผู้ที่ได้จากญาติพี่น้องและผู้บริจาค หรือจากผู้บริจาคและค่าตอบแทนการทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือจากผู้บริจาคให้เมื่อไปร่วมสวดในงานพิธีต่าง ๆ เช่นงานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น และจากทรัพย์สินเดิมของตน จะเห็นได้ว่าแม่ชีเหล่านี้มีรายได้ไม่แน่นอนและแต่ละท่านก็มีรายได้ไม่มากนัก การอยู่ร่วมกันภายในสำนักแต่ละท่านก็ต้องมีส่วนช่วยเหลือจุนเจือเพื่อ เป็นค่ากินอยู่ ค่าน้ำค่าไฟตามแต่กำลังทรัพย์ของแต่ละคน โดยจ่ายให้แก่สำนักเป็นรายเดือนบางท่านก็ให้ ๒๐๐ บาท บางท่านก็ให้ ๕๐ บาท รายได้ที่เหลือของแต่ละท่านก็เก็บได้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว สำหรับทางวัดจะให้ความช่วยเหลือแก่สำนักช โดยช่วยจ่ายค่าไฟเพียงครึ่งหนึ่ง แต่ขณะที่ทำการศึกษาสำนักชยังไม่ได้รับความช่วยเหลือจากทางวัดเลย เนื่องจากแม่ชีโดยทั่ว ๆ ไปมีรายได้ไม่มากนักความเป็นอยู่ภายในสำนักก็จะได้รับการอุปถัมภ์จากแม่ชีเล็ก รัตตะรัตนะ ซึ่งเป็นแม่ชีอาวุโสและเป็นท่านหนึ่งในกรรมการที่ร่วมก่อตั้งสำนักชแห่งนี้ขึ้น ยามที่แม่ชีบางท่านเจ็บป่วยก็ได้รับการอุปการะจากแม่ชีท่านนี้ รายรับรายจ่ายต่าง ๆ ภายในสำนักประกอบไปด้วย รายรับของสำนักก็ได้จากคณะแม่ชีแต่ละท่านที่ช่วยบริจาคบำรุงสำนักประจำเดือนตามศรัทธา รายได้จากผู้ศรัทธาภายนอกและจากดอกผลของมูลนิธิวิธิวิปัสสนา ส่วนรายจ่ายก็มีรายการที่ต้องจ่ายประจำทุกเดือนดังนี้ ค่าอาหาร ค่าข้าวสาร ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำปะปา ค่าโทรศัพท์ และค่าปฏิสังขรณ์สำนักในบางเดือน

๑๑) กิจกรรมที่เข้าร่วมในระหว่างที่บวช ในระหว่างที่บวชอยู่แม่ชีทุกท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างทางศาสนาไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมในพิธีต่าง ๆ ทางศาสนา การช่วยเผยแพร่

ศาสนา มีการเข้าร่วมโครงการเผยแพร่ศาสนาในภาคฤดูร้อนร่วมกับคณะสงฆ์ การเข้ารับการอบรมในโครงการเผยแพร่ศาสนาทางสื่อมวลชนของท่านกิตติวุฒโท ภิกขุ การที่สำนักซีแห่งนี้เป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนการดำเนินงานด้วยจึงทำให้มีการศึกษาในด้านนี้ของคนทั่วไปหรือมีผู้มาบวชชีพราหมณ์หรือมารักษาศิลชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง โดยเฉพาะในช่วงฤดูร้อนแล้วจะมีสตรีในวัยรุ่นมาศึกษาวิปัสณากรรมฐานกันมากเฉลี่ยเดือนละประมาณ ๑๔ คน (จากสถิติในช่วงเดือนพฤษภาคม-กันยายน ๒๕๒๕)

ข้อห้ามในเวลาปฏิบัติวิปัสณา

๑. ห้ามมิให้หยุดการปฏิบัติ เว้นไว้แต่เพลหรือหลับ
๒. ห้ามพูดกับบุคคลภายนอก ถ้าจำเป็นต้องพูดก็พูดแต่น้อยด้วยอาการสำรวม คือหลับตาแล้วกำหนดรู้เห็นทุกคำพูด
๓. ห้ามทำกิจที่ไม่จำเป็น เช่น เขียนหนังสือหรืออ่านหนังสือ เป็นต้น
๔. ห้ามหลับในเวลากลางวัน กลางคืนนอนน้อย เพียรมาก
๕. ห้ามเสพของเสพติดให้โทษทุกชนิด ที่เสนอผู้เพียรควรละทิ้งเสีย
๖. ห้ามพูดกับผู้ปฏิบัติด้วยกัน

นอกจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาแล้ว ในด้านสังคมแม้ชีวิตสร้อยทองก็ยังมีบทบาทอีกไม่น้อย โดยเฉพาะหัวหน้าสำนักซีเองก็เป็นถึงประธานสถาบันแม่ซีไทย แม่ซีท่านอื่น ๆ ก็ร่วมเป็นสมาชิกของสถาบันแม่ซีไทย บางท่านก็มีส่วนเข้าช่วยกิจการบริหารของสถาบันแม่ซีไทย บางท่านก็เข้าร่วมโครงการต่างของสถาบันแม่ซีไทยตามที่ได้มีหน่วยงานอื่น ๆ ติดต่อขอความช่วยเหลือมา

๑๒) ความจำเป็นของค่าตอบแทนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังเป็นที่ทราบกันแล้วว่าแม่ซีไม่มีอาชีพและที่มาของรายได้ก็มีจำกัด รวมทั้งส่วนใหญ่แล้วไม่สามารถออกบิณฑบาตรได้เช่นพระสงฆ์ ฉะนั้นการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ บางครั้งต้องอาศัยการเดินทาง หรือจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวบ้าง และในเรื่องค่าโดยสารนี้แม่ซีมิได้รับการลดครึ่งราคาอย่างเป็นทางการดังเช่นพระสงฆ์ ฉะนั้น เมื่อตระหนักถึงปัญหาข้อนี้จึงทำให้มีการจัดตั้งเป็นมูลนิธิโดยใช้พระนามของสมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์เป็นนามของมูลนิธินี้ เพื่อจะได้อาศัยดอกผลนี้เป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางของแม่ซีไปร่วมโครงการเขมรอพยพที่เขาล้าน และจากเหตุผลดังกล่าวนี้ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่มีหน่วยงานภายนอกขอมา แม่ซีที่วัดสร้อยทองนี้จำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะแม่ซีผู้มีโอกาสไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จึงมองเห็นว่าค่าตอบแทนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านั้นสมควรที่ตนจะได้รับบ้าง เพราะอย่างน้อยก็จะได้เป็นทุนในการใช้จ่ายระหว่างการเดินทาง

ทางหรือค่าใช้จ่ายส่วนตัวเล็ก ๆ น้อย ๆ และถ้ามีเหลือบ้างก็จะได้เก็บรวบรวมเงินไว้บริจาค หรือเป็นทุนในการดำเนินงานของเหล่าแม่ซีให้ขยายกิจการต่อไปได้อีก แม่ซีที่มีโอกาสเข้าร่วม กิจกรรมท่านหนึ่งได้ให้ความคิดเห็นดังนี้.....แม่ซีที่มีความตั้งใจจะช่วยทำประโยชน์ต่อสังคมมีอยู่ มาก แต่ที่ยังทำอะไรไม่ได้มากเท่าที่ควรก็เพราะขาดผู้สนับสนุน โดยเฉพาะด้านทุนทรัพย์ และที่สำคัญแม่ซีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเองส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยมีรายได้ การเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้งจำต้อง เสียสละทรัพย์ส่วนตัวเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แต่ถ้าหากมีผู้สนับสนุนช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่าย ส่วนตัวในระหว่างการเดินทางหรือปฏิบัติงานบ้างก็จะเป็นการช่วยเพิ่มกำลังใจในการที่จะเข้าร่วมกิจ- กรรมมากขึ้น (เรียบเรียงจากคำพูด) แต่บางท่านซึ่งส่วนมากเป็นแม่ซีในวัยสูงอายุและไม่มีโอกาส เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มากนักก็มีความคิดเห็นว่าคุณค่าตอบแทนเหล่านี้ไม่จำเป็น เพราะการที่แม่ซี สละเวลาของตนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ก็ถือว่าตนเองได้บุญกุศลอย่างมากแล้ว การที่จะเอาเรื่อง ของค่าตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยจึงเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่ง ดังเช่นแม่ซีวัย ชราท่านหนึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่า.....การที่แม่ซีเข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อ สังคม นับว่าเป็นการทำบุญกุศลมากกว่าผู้ไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ดังเช่นตนเองเพราะ สังหารไม่อำนวย ดังนั้นจึงไม่ควรเอาเรื่องของค่าตอบแทนหรือเรื่องของเงินทองเข้ามายุ่งเกี่ยว เพราะจะทำให้คนมองว่าทำไปเพราะหวังผลตอบแทนได้ (เรียบเรียงจากคำพูด)

ข้อมูลทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับประชาชนที่สัมภาษณ์

การที่แม่ซีจะเข้าร่วมในกิจการใดกิจการหนึ่งจำเป็นต้องอาศัยการยอมรับและเห็นพ้องจาก สมาชิกและคนในสังคมจึงจะได้รับความสำเร็จเพื่อที่จะได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของคนทั่ว ๆ ไป ที่มีต่อแม่ซีในด้านต่าง ๆ จึงจะทำการศึกษาถึงทัศนคติท่าทีของประชาชนที่มีต่อแม่ซีในเรื่องต่าง ๆ โดยในที่นี้จะทำการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อยู่ในรัศมี ๒ กิโลเมตร โดยมีวัดสร้อยทองเป็นศูนย์ กลาง แต่จะสุ่มตัวอย่างแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่ด้านกรุงเทพมหานคร เพื่อความสะดวกในการเก็บ ข้อมูล จากเป้าหมายเดิมตั้งใจไว้ว่าจะใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่างนี้ประมาณ ๒๐๐ คนแต่จากการ ปฏิบัติงานการเก็บข้อมูลได้ประสบกับอุปสรรคในการออกสัมภาษณ์ประชาชนในละแวกนี้มาก ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนไม่ค่อยมีความสนใจในเรื่องของแม่ซีมากนัก ประกอบกับแม่ซีเองก็ไม่ค่อยมีความ สัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนดังเช่นพระสงฆ์ รวมทั้งบทบาทต่าง ๆ ของแม่ซีก็ไม่มียุทธศาสตร์ต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนในละแวกนี้ ฉะนั้นในการเก็บข้อมูลในส่วนนี้ของประชาชน ในเรื่องทัศนคติ ท่าทีที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของแม่ซีจึงจำต้องอาศัยวิธีการหลายแบบ ข้อมูลส่วนหนึ่งได้จากการ

สัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่ไปทำบุญที่วัดและที่สำนักของแม่ชีในวันเทศกาลทางศาสนา รวมทั้งผู้ที่ไปมหาธาตุหรือมาติดต่อกับสำนักแม่ชีแห่งนี้ ส่วนหนึ่งจะได้จากการไปสัมภาษณ์ตามบ้าน และส่วนหนึ่งได้จากการส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ไปในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านประชาชนต้องเสียเวลาไปนานเกินกว่ากำหนดที่คาดไว้ แม้กระนั้นข้อมูลก็ยังคงได้ไม่ครบตามจำนวนที่คาดหมายไว้

จากการเก็บข้อมูลประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานี้ ถือว่าเปรียบเทียบเสมือนเป็นตัวแทนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในละแวกวัดนั้น และยังมีผลสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติท่าทีของคนส่วนหนึ่งในสังคมอีกด้วย จากจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง ๘๒ คนนี้แยกเป็นชาย ๓๒ คน หญิง ๕๐ คน โดยกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นกลุ่มอายุได้ดังนี้

กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี	จำนวน ๑๐ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๙%
กลุ่มอายุตั้งแต่ ๒๑-๓๐ ปี	จำนวน ๑๒ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๓%
กลุ่มอายุตั้งแต่ ๓๑-๔๐ ปี	จำนวน ๑๐ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๙%
กลุ่มอายุตั้งแต่ ๔๑-๕๐ ปี	จำนวน ๒๒ คน	คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘๒%
กลุ่มอายุตั้งแต่ ๕๑-๖๐ ปี	จำนวน ๑๖ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๑%
กลุ่มอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป	จำนวน ๑๒ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๓%

เป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนที่อยู่ในวัยกลางคนและผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุแต่ไม่มากนัก คือกลุ่มอายุ ๔๑-๕๐ ปี จะให้ความสนใจต่อเรื่องของศาสนามากกว่าคนในวัยอื่น ๆ เพราะจากการไปสัมภาษณ์พบว่าคนในวัยนี้มีความกระตือรือร้นที่จะแสดงออกในเรื่องความคิดเห็นของตนที่มีต่อผู้หญิงกับพุทธศาสนา รวมทั้งบทบาทของแม่ชีที่สมควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อการยอมรับของคนทั่วไป ในการไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชนนี้ได้คำนึงถึงความรู้ ความคุ้นเคย ตลอดจนประสบการณ์ของประชาชนที่มีต่อแม่ชีโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งพอจะรวมเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ผู้ที่เคยมีญาติมิตร เคยบวชหรือบวชอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวนร้อยละ ๑๒.๑๙

ผู้ที่มีความรู้เรื่องศีล ๘ ของแม่ชีเป็นอย่างดีว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง

มีจำนวนร้อยละ ๑๘.๒๙

ผู้ที่รู้ถึงวัตถุประสงค์และกิจกรรมของสถาบันแม่ชีไทยว่ามีอะไรบ้าง

มีจำนวนร้อยละ ๘.๕๓

ผู้ที่เคยให้ความร่วมมือในกิจกรรมทางศาสนาหรือทางสังคมกับแม่ชี

มีจำนวนร้อยละ ๑๒.๑๔

ผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับแม่ชีตามที่กล่าวมาแล้วตั้งแต่ ๒ ข้อขึ้นไป

มีจำนวนร้อยละ ๒๑.๔๕

ผู้ที่ไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับแม่ชีตามที่กล่าวมาแล้วแม้แต่ข้อเดียว

มีจำนวนร้อยละ ๒๖.๔๒

การที่นำเอาเรื่องของความรู้ความคุ้นเคยหรือประสบการณ์ของประชาชนที่มีต่อแม่ชีมาพิจารณาประกอบด้วยก็เพื่อว่าจะได้ทราบถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อแม่ชีดังที่จะกล่าวต่อ ๆ ไปว่าเป็นทัศนคติของผู้ที่มีความรู้ ความคุ้นเคยหรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับแม่ชีมากน้อยเพียงไร ในที่นี้จะเห็นได้ว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความรู้ความคุ้นเคยกับแม่ชีในด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งด้าน ส่วนคนที่ไม่คุ้นเคยจะไม่ตอบแบบสัมภาษณ์ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ก็พอจะมีความรู้ความคุ้นเคยในเรื่องสถานภาพและบทบาทของแม่ชีในสังคมไทยมากเพียงพอ ดังนั้นทัศนคติของประชาชนที่จะกล่าวถึงต่อไปก็เป็นการแสดงถึงความคิดเห็นของผู้ที่มีความรู้ในสิ่งนั้น ๆ ด้วยพอควร จากจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง ๘๒ คน จะเห็นได้ว่าร้อยละ ๑๒.๑๔ เป็นผู้มีญาติมิตรเคยบวชหรือบวชอยู่ในปัจจุบันและบางคนก็เคยบวชชี่หรือถือศีล ๘ เช่นเดียวกับศีลของแม่ชีมาแล้ว